
Před osmadvaceti lety se na Václavském náměstí upálil Jan Palach

---

Před osmadvaceti lety se na Václavském náměstí upálil Jan Palach

moderátor

Úterý 16. ledna, za devět minut osm. Na protest proti okupaci Československa vojsky varšavské smlouvy se 16. ledna roku 1969, tedy před osmatřiceti lety, v horní části Václavského náměstí v Praze upálil student Jan Palach. Způsobil si popáleniny třetího stupně na pětáosmdesáti procentech těla a o tři dny později 19. ledna v půl čtvrté odpoledne zemřel. O Palachově činu a odkazu si budeme povídat teď v Otázce dne. Jejím hostem je prozaička a scénářistka a jedna z mluvčích Charty 77 Eva Kantůrková. Dobré ráno, paní Kantůrková.

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénářistka, jedna z mluvčích Charty 77

Dobrý den.

moderátor

Je to tedy přesně osmatřicet let, co se Jan Palach upálil. Vaše osobní zkušenost z toho prvního momentu, když jste se to dozvěděla, jak jste se to dozvěděla, jak to na vás působilo?

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénářistka, jedna z mluvčích Charty 77

No, tenkrát ta situace byla ještě před takovým tím hlavním zlomem, sice už byla země obsazená, ale ještě pořád vládla vláda z osmašedesátého roku, takže takováhle věc se vůbec nedala utajit, prošla, myslím, dokonce i televizi, novinami, takže jsme se to dovídali ze sdělovacích prostředků.

moderátor

A ten váš první pocit, co vás v tu chvíli napadlo?

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénářistka, jedna z mluvčích Charty 77

Víte, ta atmosféra tenkrát byla tak vypjatá, taková jako ta nedořešenost celé té situace, ta hrozba, která nad zemí visela, to všechno prostupovalo, to, jak jsme vnímali cokoli, co se kolem nás dělo, lidi byli vyháněni z práce, mého muže propustili z televize, takže my jsme v téhle vypjaté situaci vypjatost toho činu nechápali jako něco až tak, co by nás muselo vyděsit. Bylo to, byl to samozřejmě skutek naprosto mimořádný, jako člověk ztuhnul před, před tou odvahou, se kterou on to udělal, ale dneska bychom to chápali určitě prostě v jiném kontextu a jinak.

moderátor

Říkáte, že ta doba sama o sobě samozřejmě byla vypjatá, není tedy toto vlastně příčina toho, proč tento čin Jana Palacha v podstatě asi nevyburcoval společnost k nějakému silnějšímu odporu proti tehdejší okupaci?

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénářistka, jedna z mluvčích Charty 77

No, ten, kolem toho pohřbu samotného se samozřejmě děly velké věci, šel kondukt Prahou mezi Karolínem a Filosofickou fakultou, ale už se ho nezúčastnila vláda a už tam byli jenom akademičtí funkcionáři v čele toho průvodu a rodina, takže tam už bylo prostě vidět takové to zaváhání a myslím si, že v takovém tom rozumářském českém prostředí spíš ten skutek vyvolal něco jako údiv a úlek, takže Češi nejsou vybaveni na takovéhle velké skutky. A ta zrada, která se stala v Moskvě podepsáním těch protokolů, já si myslím, že natolik jako ochromila takovou tu odhodlanost lidí z osmašedesátého roku, že už bylo pozdě na jakýkoliv, jakoukoliv takovouhle výzvu, že by mohla mít masový ohlas.

moderátor

Na tyhle věci rozhodně zapomínat nejde, jak ji vysvětlovat dnešním náctiletým, patnácti, osmnáctiletým lidem.

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénářistka, jedna z mluvčích Charty 77

Ten Palachův skutek?

moderátor

Ano.

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénáristka, jedna z mluvčích Charty 77

No, byl to výraz velikého protestu a vzdoru člověka nesmírně hluboce založeného a etického, který nesnel, že by se nějakým takovým radikálním způsobem on sám jako, jako osoba nevyjádřil, nevyjádřil k tomu tehdejšímu hroznému stavu ve společnosti. Ale myslím si, že se ta věc, ona se vlastně ani vysvětlit nedá. Já jsem psala velký esej po deseti letech v osmdesátém devátém roce, po dvaceti letech jsem psala velký esej, kde jsem se snažila tuhle tu věc pochopit a vysvětlit a ono v tom je skryté veliké tajemství té Palachovy osobnosti, takže tam, tam je prostě něco, co je v podstatě normálnímu člověku nedostupné.

moderátor

Paní Kantůrková, děkuji za rozhovor a za připomínku Jana Palacha a události roku 1969, na shledanou.

Eva KANTŮRKOVÁ, prozaička, scénáristka, jedna z mluvčích Charty 77

Na shledanou.